

Pečnina v državi SHS pavšalirana.

Naročnina lista: Celo leto K 120—, pol leta K 60—, četrt leta K 30—. Izven Jugoslavije: Celo leto K 150—. Inserati ali oznanila se za- sednajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnino, izmenice in reklamacije. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Posamezna številka stane 1 krona.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprite reklamacije so poštne proste. — Telefon št. 220.

10. številka.

Maribor, dne 26. januarja 1921.

Letnik XIII.

Koroško Korošcem.

Korošci ste, Korošci ostanete — to je bil stalni nemški slager pred glasovanjem. Zakaj pa ne velja: Češko Čehom (Pemsko Pemcem)? Pri nas so rekli: Bog je postavil Karavanke, Koroška mora ostati nerazdeljena. Zakaj pa na Češkem to ne velja? Tudi tam so od narave postavljena obmej- na gorovja in vendar bi Nemci radi razbili enotnost Češke. Zakaj pa se ne branijo zapadne Ogrske? Zakaj pa tu ne rečejo: Ogrsko Ogom, Ogrska mora ostati nerazdeljena? O, Nemci so tihi, izpreminjajo svoja rekla, ka- kor jim kaže.

Vsak razsoden človek ve, da je o- značevanje „ein treuer Kärntner“ — zvest Korošec (če dobiš od zaupnika nemčurskega Heimatsdiensta priporo- čilni listek, bo vedno stalo na njem: Bestätige, daß XY ein treuer Kärnt- ner ist) samo slepilo za nevedne, pre- malo izobražene ljudi. „Ein treuer Kärntner“ se pravi slovenski: zvest nemčur. Nasprotje od tega je: zvest Slovenec. Masa je nerazsodna in se da hitro preslepiti. Nemci so morali pograbititi kako idejo, da ohranijo Ko- roško nemštvu. Pograbili so idejo zve- stobe do Koroške. Rekli so: Koroška nerazdeljena! Taka ostane le, če pri- pade glasovalno ozemlje Avstriji. Za- to mora vsak zvest Korošec biti za Avstrijo. Kdor je za Jugoslavijo, ta- ko so rekli, je izdajalec Koroške, je Srb, čuš itd. Preslepili so ljudstvo — masa ni spoznala, da Nemcem ne gre za Koroško, ampak za nemštvo. Če je Nemcem res za to, da ostanejo sta- re avstrijske kronovine nerazdeljene, naj vzamejo svoje sudetske brate v šolo, da postane vsak „ein treuer — Böhm.“ Toda, kdor nima zavezanih o- čei, vidi, da je bil to le nemški mane- ver, da rešijo nemštvo. Mi koroški Slovenci z vsem sreem ljubimo našo prelepo koroško doželico, a mi nismo samo Korošci, ampak po rodu in jezi- ku tudi Slovenci in Jugoslavlani. Se- danj smo sicer Avstrijci, a svoje na- rodnosti ne izdamo.

Na podoben način, kakor pri nas, bodo zdaj Nemci delali v Gornji Šle- ziji. Celo štajerski nemčurji so že po- grabili isto geslo in zahtevajo: Sta- jersko Štajercem! V kratkem bodo se prišli Kočevarji in bodo rekli: Kranj- sko Kočevcem!

V par mesecih bo glasovanje v Šle- ziji. Kakor na Koroškem bo gotovo tu- di ondi eno izmed glavnih agitacijs- kih sredstev: militarizem. Zlasti zdaj po štiriletni vojski se da s tem prav močno vplivati na ljudi. Če smemo Poljakom dati kak svet, bi bil ta le: Poleg avtonomije, kakor so jo tudi že Nemci postavno obljubili Šlezijcem, naj jim postavno zajamčijo tudi prost- ost od obvezne vojaške službe, vsaj toliko časa, dokler bo ista obstajala v Nemčiji.

Pridobivajte naročnike!

Hubarija

to je posebnost zadravskih krajev. Po dobro premišljenem načrtu so v zad- njih desetletjih tržani (purgarji) na prav lahek način in po zelo zmernih cenah nakupili manjša in večja slov. posestva. Slovenska lahkomišljenost, neprevdarnost in mehkoba jim je na- kupovanje zelo olajšala. Na ta način so Nemci postali v raznih občinah u- plivni, gospodarsko vkoreninjeni in po starih postavah obenem ob činski vo- lilei; s političnim vplivom tudi pri drugih volitvah niso varčevali. Slo- venci so ostali na lastni zemlji brez moči, tuji, majarji, najemniki, olerji, novodobni sužnji, ki se morajo skoraj ob vsakem šentjurjevem seliti iz koč- e v kočjo, iz občine v občino, iz hriba v hrib. Pri tem trpijo poslopja, ki jih ne

Zloraba šole na Koroškem.

Odkar smo zopet v Avstriji, ima šola samo en namen: ponemčevati. V bolj nemčurskih krajih je v šoli vse nemško, drugod samo prvo šolsko le- to malo slovensko — schüchterne An- fänge, bi rekel Nемеc. Tudi v naj- bolj slovenskih občinah ni nobenega sledu o izvajanju senžermenske po- godbe ali slovesno danih nemških ob- ljub pred glasovanjem. Vse kakor že nekdaj. Zopet se v vseh nemških od- delkih uporabljajo le gotske črke, da bi otrokom latinica ostala tuja in bi se ja ne naučili čitati slovenski. In gla- vna skrb koroške šole je: vzgojiti o- troke v dobre nemčurje!

Za Božič so vsem otrokom razd- lili samo v nemščini pisano (sloven- sko zdaj ni več potrebno!) Heimats- dienstovo brošuro: „Der Heimat ge- treu.“ „Vi — t. j. otroci — boste ne- trudno na straži, da noben sovražnik ne vdere več v Koroško, vi bodete, če treba, svoj dom tako hrabro bra- nili, kakor so to storili vaši očetj!“ Izdajalci svojega rodu, ki so se boje- vali proti bratom po krvi in jeziku, se proslavljajo kot največji junaki in do- moljubi, kot po krivici preganjani in zatirani, Jugoslavlani, ki so hoteli i- meti samo to, kar je njihovega, pa se slikajo kot tužci, kot sovražniki, kot nasilneži in zatiralci (jugoslavische Hetzer, gewissenlose, fremde Hetzer, landfremde Friedenstörer, arglistige Feinde itd.). Koroško domoljubje se o- znanjuje na vsaki strani, Koroška je prosta in nerazdeljena, to kriči učen- jak, vojak, dojenec v zibelki in celo pišče, ki je ravno šele zlezlo iz lupi-

Memorandum čehoslovaške cerkve.

Prečastitemu svetemu arhijerejske- mu saboru srbske pravoslavne uje- njene cerkve v Beogradu!

V imenu čehoslovaške cerkve pro- si podpisani centralni odbor čehoslo- vaške cerkve za sprejem v zvezo srbs- ke pravoslavne cerkve pod sledečimi pogoji:

1. Da se ji dovoli češki jezik kot liturgijski, v katerem bi se služila sv. maša in obredi. Čehoslovaška cerkev ne skrbeli, da se bo mlajše sveče- ništvo, osobito pa svečeniški naraščaj, potom svobodne evolucije naučil staro- slovensčine v tolikor, da se bo zamo- gla služiti maša tudi v staroslovens- kem jeziku.

2. Nadalje zahtevamo, da se obre- di, in to maša kakor tudi ostali obre- di, služijo po doseadanjem redu in na- činu. V teku časa se bodo sestavile potrebne verske knjige, molitve in ob-

popravlja nihče rad, zemlja, ki se za- nemarja in marsikje v les presaja ali v grmovje opušča, živinorejo, ki ne more prospevati. Trpi tudi narodna zaveznost, ker so lastniki prav izra- ziti Nemci, ali kar je še hušje, nemš- kutarji; trpi celo versko življenje, ker ljudstvo niti ob svetkih ni samostojno. Ali bo demokratska agrarna reforma segla v ta severni kot Slovenije? De- mokratska že težko, ker so kot povsod tako tudi tukaj stebri protikršćanstva poleg maloštevilnih mlačnih slovens- kih liberalcev pred vsem nemškutarji in narodni odpadniki — posestniki in tržani. Pri nas bi le vspešno pomogel načrt Slov. kmetске zveze ali Ljuds- ke stranke: zemlja naj bo onega, ki jo sam s svojo družino, otroci ali po- sli obdeluje. Tukajšnji lastniki pa pre- puščajo obdelovanje zemlje na čimni- kom. Samo les in drva obdržijo zase, da le ostanejo lastniki — že dobro ve- do, zakaj. Da ne bi se kak Slovenec dvignil od tal, da ne bi stopil na svo- je noge. Versko, politično, državno in gospodarsko dobro bi bilo, spremeniti take razmere vsaj na stranskih, v zadnjih desetletjih pridobljenih lasti- nah ali hubah.

ne. „Mi Korošci moramo skupaj dr- žati, bili smo bratje in hočemo ostati.“

Poznamo to „bratstvo“! Zadnji čas se kaže to bratstvo v tem, da so zopet začeli Slovence goniti v Celovec ali v Velikovec ali v Borovlje, da orožniki stikajo za vsako besedo, če kdo ne po- hvali Avstrije, da prepovedujejo no- siti slovenske trakove za klobukom, da odstranjujejo slovenske napise po občinah. Tam, kjer nemčurski „Ge- meindeverwalterji“ sami niso bili do- volj hitri, so dobili tak ukaz od okr- giavarstva. Na eni strani grozijo, da bo tiste, ki se upajo na Jugoslavijo, zadela vsa strogost zakona, na drugi pa gojijo iredento v Mežiški dolinici. Izdali so posebno številko časnika: „Landsmannschaft“, ki je samo temu „neodrešenemu“ kotu Koroške posve- čena. Gotovo so jo vtihotapili tudi v jugoslovansko Mežiško dolino. In v tej zgoraj imenovani brošuri takole učijo otroke: „Tudi prebivalci Mežiške do- line so zvesti Korošci. Zdaj se zdih- jejo pod jugoslovansko oblastjo. Ko so se po glasovanju vsi Korošci veseli, so si Mežani nadeli žalno obleko. Iz- gubili so svojo domovino. Nikdar jim nečemo pozabiti, njih, ki so bili s silo odtrgani od nas.“ — Tako je na Ko- roškem, take so koroške šole za naše slovenske otroke! V Jugoslaviji imajo pa Nemci ljudske in meščanske in ce- lo srednje šole! Povejte vendar Nem- cem Vi tam v Jugoslaviji: Dajte ko- roškim Slovincem slovenskih šol, ali pa takoj zapremo vse nemške šole v Jugoslaviji! Drugače se Vam bodo ti Nemci sami smejali in Vas bodo kleli pozaobljeni koroški Slovenci.

redi, ki bi se imeli razlikovati od is- tih rimsko-katoliške cerkve, a bi mo- rali biti prilagojeni novi cerkvi, v kolikor bi se temu ne protivili stari o- bičaji in tradicije.

3. Zahtevamo, da bodi ureditev čehoslovaške cerkve demokratska, ta- ko, da bi se svečeniki v duhovni — pravi postavljali po župnih cerkvenih občinah. Kar se tiče izpopolnitve vi- sokih cerkvenih dostojanstev, ne iz- vzemši škofe, zahtevamo, da se tudi ta mesta podeljujejo samo v soglasju z verniki. Nihče naj ne postane škof, ako bi se njegovemu imenovanju pro- tivila večina vernikov.

4. Zahtevamo, da se ob priliki prevzemanja našega svečeništva ne vršijo zapostavljanja in da se jih pre- vzame z odgovarjajočim značajem, a- nalogno, kakor tudi rimsko-katoliška cerkev sprejema pravoslavne duhov- nike, kadar prestopijo.

5. Zahtevamo, da se dovoli našim svečnikom ženitev, in to ne samo je pred posvečenjem, temveč tudi potem, ne samo enkrat, marveč tudi v dru- gič in tretjič.

6. Dokler še z ekumenskim konci- lom ni odstranjena zabrana ženitve kandidatov za škofijsko službo in do- kler ne bomo imeli zadostno število sposobnih, neoženjenih kandidatov za ta dostojanstva, zahtevamo, da se iz- da dispensa tudi oženjenim, ki zamo- rejo postati škofje.

7. Zahtevamo, da pošlje srbska pravoslavna cerkev v Čehoslovaško republiko svojega škofa, kateri naj bi bil za prvo dobo ordinarij naše cerk- ve tako dolgo, dokler ne bomo imeli lastnih škofov.

Vročje prosimo, da pošlje g. bis- kupa Dositeja, napram kateremu go- jimo največje simpatije.

8. Zahtevamo, da nam po dovrše- ni organizaciji cerkve posvetite bisku- ne, ki bi prevzeli vodstvo autokefalne, avtonome češke cerkve. Ker name- rava rimsko-katoliška cerkev z usta- novitvijo patrijarhata paralizirati na- še težnje po ujedinjenju našega nara- da s pravoslavno cerkvijo, je nujno

potrebno, da se novi biskupi udeležijo ekumenskega sabora, projektiranega za leto 1921.

9. Zahtevamo, da se sprejme 15 naših bogoslovcev na bogoslovnem u- čilišču v Beogradu.

10. Zahtevamo, da se ne delajo zapreke nameri, da zamorejo postati tudi žene članice cerkvenih župnih odborov, ako posedujejo potrebno spo- sobnost in verskega duha.

11. Radi tega, ker si predstavljajo mnogi Čehoslovaki pod imenom: „pravoslavni“ predvojne razmere ru- ske cerkve in zato, da se dokumenti- ra avtonomija čehoslovaške cerkve, zahtevamo, da se zove naša cerkev: istinoverna čehoslovaška cerkev, ali: čehoslovaška ciril-metodijska cerkev, ali pa čehoslovaška cerkev.

Predlagajoči te pogoje, imamo na- vidiku veliko misel ujedinjenja Slova- nov na verskem polju. Želimo hoditi s pravoslavno cerkvijo po stopinjah sv. Cirila in Metoda in mojstra Jana Husa, in ako nam bo bratska cerkev prožila moralno in materijelno pomoč, se bo ustvaril ideal vseh iskrenih Ce- hov, da ne bomo spojeni samo s krv- no vezjo, temveč tudi z vezjo Kristo- ve vere. Prosimo za Vaš brzi odgovor in Vas avertavamo o svojem spoštova- nju in o vroči ljubezni.

Centralni odbor čehoslovaške cerkve.

Politični pregled.

JUGOSLAVIJA.

Poslovniški odbor, ki se je bavil z revizijo ter spremembo poslo- vnika, je končal svoje delo. Med de- lovanjem poslovniskega odbora ni zbo- rovala konstituta. Sedaj po konča- nem delu za spremembo poslovnika je bila prva seja konstituta večeraj. Za to sejo zahteva opozicija, da se vodi debata o delovanju poslovniskega od- bora v podrobnem in v plenumu pa- rlamentu. Ta zahteva opozicije ni ob- veljala, ampak je večina sklenila, da se glasuje o poročilu odbora brez de- bate.

Demokratsko časopisje zelo skrbi in bega nastop zemljoradnikov, ki do danes odklanjajo vstop v vlado. Večina zemljoradnikov se je mudila v dobi sedanje odgoditve konstituta doma in povpraševala pri volcih o mnčenju glede vstopa v vlado. Zemljoradniki že udelejuvajo ono točko svo- jega 20 paragrafnega programa, ki pravi, da lahko volici odpokličejo po- slanca iz parlamenta, ako jim ne pri- ja njegov nastop in delovanje. S kak- šnimi inštrukcijami glede sodelovanja v vladi se bodo vrnili zemljoradniški poslanci iz srede svojih volilcev, še ni znano. Gotovo bodo zopet dolgovozna pogajanja med Pašičem in agrarnim klubom.

„Jutro“ prerokuje, da ostane člen 8 poslovnika neizpremenjen in radi tega Protič ne bo prisegel, am- pak rajši odložil tudi svoj drugi man- dat.

Velika je sedaj preklarija v kraljestvu demokratov, kedo se bo vsedel na stol finančnega ministra? Prvi kandidat demokratov za ta por- telj g. Voja Veljkovič se je spomnil svojih finančno ministrskih grehov iz- za dobe izmenjave 1:4 in se odrekel tej časti. Nato so porinili demokrati na kandidatno listo prihodnjega finan- čnega ministra g. poslanca Voja Ma- rinkoviča, ki je pa prav v zadnjem trenutku odklonil prezentirano mu mi- nistrsko čast. Sedaj je na vrsti kot bo doči finančni minister vseučilišni profesor in poslanec Kosta Kuman- nudi.

Trgovsko pogodbo med našo državo in Italijo so že začeli pri- pravljati. Predsednikom komisije za pripravo je bil postavljen bivši srb- skifinančni minister Miko Popović.

Gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in Avstrijo, so se razbila in bodo povzeta zopet v sredini febru-

arja. Vzrok tozadevnega neuspeha so bila nezadostna pooblastila avstrijskih delegatov.

FRANCIJA.

V Parizu je začela 24. t. m. zborovati konferenca ententnih ministrskih predsednikov. Ta pariška konferenca se bo predvsem bavila z razorožitvijo Nemčije, ki bi se naj izvršila do konca junija. Sklepali bodo tudi, kako dolgo naj ostanejo ententne kontrolne komisije v Nemčiji. Italijan Sforza bo predlagal, da se od vzame Smirna Grčiji se osamosvoji, postane svobodna luka pod milostno roko Italije, Francije in Anglije. Glavna točka pa, katero bo obravnavala ta zavezniška konferenca je: vprašanje Avstrije.

AVSTRIJA.

Kakor hitro je začela zborovati pariška konferenca, je zagnalo avstrijsko časopisje en obupen klic po odpomoči v finančnem ter prehranjevalnem oziru. Avstrijski žurnalistični lisjaki slikajo avstrijske razmere kot nekaj obupno neznosnega. Prebivalstvo Avstrije stavi v Parizu vso upanje; ako bi se pa izrekli gospodje v Parizu proti rešitvi Avstrije, potem je pričakovati najhujšega. Po Avstriji so se začele zbirati in klatiti boljše viške bande in povsod je vsled pomanjkanja že ogrožena javna varnost. Avstrijsko časopisje odločno nastopa, naj zasedeta Čehoslovaška in Jugoslavija Avstrijo. Z gotovostjo pa računajo na Dunaju, da bo Jugoslavija stegnila svojo upravičeno roko po zopetui posesti Koroške in štajerskega ozemlja proti Gradcu.

Kakor doznavamo iz Pariza, mislijo dovoliti v Parizu za prvo silo Avstriji na predlog Angleške 25 milijonov dolarjev za prvo polovico tekočega leta.

Politična poročila.

PASIC IN PROTIC. V časopisu se neprestano piše o boju med Pašičem in Protičem ter prerešuje, koliko odstotkov kluba je na strani enega, koliko pa na strani drugega. Nam se zdi to ugibanje čisto brez podlage. Pašiča je določil klub za ministrskega predsednika, Protiča pa za predsednika kluba. Torej si moža, ki sta bila od nekdaj najboljša tovariša in sobojnika, tudi sedaj ne moreta biti tako huda nasprotnika. Nam se zdi, da so radikaleci, v prvi vrsti Pašič in Protič, jako dobri politiki. Konstituenta mora delati in narediti ustavo, za to je potrebna neka večina. Vprašanje je, kako to večino sestavi. Radikaleci hočejo očitno, da pride do dela. Ako je mogočena avtonomistična večina, pristopijo k avtonomistom in v tem slučaju bi bil vodja Protič, ako avtonomistična ni mogoča, sodelujejo pri centralistični, v tem slučaju je načelnik Pašič. Ne gre torej za razmere v klubu, ampak za razmere izven kluba. Ako bi prišel v zbornico Radič s svojimi nahki in bi se avtonomistične stranke zedinile na skupen program, bi bilo mogoče ustanoviti blok, ki bi štel približno 214 glasov (radikaleci 100, Radič 50, Jugoslovanski klub 23, Bunjevci 4, muslimani 25, Narodni klub 11), torej slabotno večino. Ako Radič ne pride, oziroma ako se program ne naredi, je mogoča samo večina iz demokratov in radikalcev. Radikaleci torej čakajo in se obotavljajo da se razmere izčiste in razvidijo, kako je mogoče priti do dela. Zalibog uganja Radič tako fantastično politiko, da ni mogoče nanj računati in vsled tega stopa v ospredje Pašič. Dajmo Srbom dokaz, da smo zmogni pozitivne politike, pa se bo obrnilo.

V PRAŠANJE USTAVE. V parlamentarnih krogih računajo, da se bo sestajal ustavotvorni odbor do konca meseca marca. Potemtakem bi bila ustava gotova v teku treh mesecev, najdalje do konca julija. Nato bi se imel baviti odbor z vprašanjem volilnega zakona. V jeseni bi se vršile volitve v redni parlament.

LAKAJ POKOJNEGA TISZE. „Narodna Politika“ piše: Vsi se še dobro spominjamo onih dni, ko se je voziral Tisza za lepih krajih našega juga, da prouči teren, na katerem se naj polzkusi zatreti vsak svoboden dih Jugoslovancov. Na njegovem potovanju po hrvatski zemlji ga je spremljal se-

danji „steber“ demokratske stranke, dr. Lukinič, ki ga je medpotoma uveraval o neoporečni vernosti srbsko-hrvatske koalicije napram monarhiji in dinastiji. Verujoč v te izkaze vernosti, se je Tisza osmelil, zavrniti vsakega Hrvata, ki se je skliceval na narodno jedinstvo, češ, da jim bo krona Sv. Stefana, ki ima v hrvatsko-srbski koaliciji močno zaslombo, že razbila njih iluzije. Takrat, ko je dr. Lukinič kazal Tiszi Potemkinova sela „vernih“ podanikov, gotovo ni mislil, da bo zapihal novi veter in da bo postal nič manj nego jugoslovanski minister in kolovodja „najdržavotvornejše“ stranke, ki blati danes v Beogradu Slovence in Hrvate na tako oga-ben način, kakor je to delal pred Tiszo. Dr. Lukinič je govoril v seji odbora za spremembo poslovnika o Hrvatih tako, kot da bi imel opravka z avstrijskimi in madžarskimi sužnji. Na žalost ne poznaže vsi člani Demokratske zajednice njegove prošlosti, sicer bi mu minila volja, govoriti o Hrvatih tako, kot jih je nekdaj predstavljal svojemu pokrovitelju Tiszi, ko se je z njim vozil po hrvatskih krajih.

ITALIJA IN VOLITVE v anektiranem ozemlju. Italija je že razpisala za anektirano ozemlje volitve, tudi določila rok, doklej bodo razgrnjeni volilni imeniki, a ni določila še števila poslancev. Radi volilnega reda v anektiranem ozemlju so najboljše razočarani Nemci v Tridentinu, kateri so uverjeni, da je novi volilni zakon za nje teror in ne bodo dobili tu pravega zastopstva. Volitve v anektiranem ozemlju obetajo biti skrajno krivične napram Slovincem ter Nemcem. Pa Nemci se že postavljajo proti tem nameravam laškim krivicam po robu in izjavljajo, ako se ne ugotovi njihovim upravnim zahtevam, se volitev niti udeležili ne bodo.

Dr. BENES odpotuje v Rim. Listi doznajajo, da se je definitivno sklenilo, poslati Dr. Beneša v Rim. Odpotoval bo dne 30. t. m.

Dnevne vesti.

STOLETNICA kartografa štaj. Slovence Blaža Kocena. 24. t. m. je minulo ravno sto let, odkar je bil rojen leta 1821 na Ponikvi ob južni žel. v vasi Hotunji Blaž Kocen. Solal se je v Celju ter v Gradcu in bil posvečen v mašnika pri Sv. Andražu na Koroškem leta 1845. Ko je pastiroval pet let kot kaplan, je prišel na celjsko gimnazijo za učitelja leta 1853. Iz Celja je bil kot redni profesor nameščen na gimnazijo v Ljubljani. Radi pljučni bolehnosti je moral zamenjati Ljubljano z Gorico, od koder je bil poklican na nemško gimnazijo v Olomuco, kjer je ostal do leta 1870. Umrli je l. 1871. Njegovo najznamenitejše delo je znanstveni Kocenov atlas, ki je še danes v porabi po vseh naših srednjih šolah in katerega je dovršil Kocen na dopustu v letu 1863. Naša Ponikva je res lahko ponosna na moža kot sta: Slomšek in Kocen.

DEMOKRATI pripravljajo novo tiranstvo. Časopisje poroča, da se je že sestala posebna komisija demokratske gospode, med katero je zašel tudi naš dr. Zerjav in ki bi naj sestavila načrt zakona, potem katerega bi naj izročila konstituenta zakonodajno moč posebnemu odboru iz 20 članov, ki bi naj skupno z vlado koval začasno veljavne zakone, dokler jih ne bi sprejel ali pa tudi zavrgel bodoči redni parlament. Ta odbor misli ustvariti za celo državo enotne gospodarske, kulturne ter socijalne zakone. Ako bo v tem odboru čepel agromer-kur Zerjav, potem bo ta odbor pripravil tak zakonodajni načrt, kot je svoj čas pripravil minister dr. Kramer predloge za konstituenta. Čudno, da se ni vsilil v ta odbor še miloobrazni tatka Tavčerja ljubček — dr. Kukec.

URADNIKI-POSILCI. Verifikacijski odbor konstituante je sklenil, da poslanci, ki obdržijo mandat, izgubijo uradniško službo. Uradniki, ki imajo več nego 10 službenih let, bodo vpokojeni, onim pa, ki še nimajo 10 službenih let, se bo odtegnila plača in morajo izstopiti iz državne službe.

MEJNIKI — državni med Avstrijo in Nemčijo, o katerih smo že poročali stanejo tip A vsak po 2000 K,

tip B vsak po 140 K in najmanjši, tip C vsak po 80 K, približno računeno. Od St. Ijke do Kokošnjaka jih bo treba kakih 7000 ali nekaj čez. Dovo-znina iz tovarne na mejo je preračunjena približno na 326.000 K.

ZMOŽNOSTI našega uradništva bodo začeli pretipavati. Za časa prevrata se je povspelo dokaj nekvalificiranih in nezmožnih elementov do najvišjih uradniških mest. Sedaj šele so začeli naši ministri v Beogradu uvidevati, da si država z nezmožnim uradništvom na višjih mestih ne more malodane nič pomagati. Beograjska gospoda je skienila, da bo začela z revizijo kvalifikacije uradništva. V to svrhu se je sestala posebna komisija iz načelnikov ministrstev, ki se bo seve najprej posvetovala: Kako pretipati močgane našemu uradništvu? Da bi se pa preveč ne razburilo našega činovništva, izjavlja časopisje, da bo imela komisija za revizijo kvalifikacije uradništva predvsem samo posvetovalni značaj. Nekvalificiranemu uradništvu, ki se je dvignilo nepostavnim potom do višjih mest, kakor za katera je usposobljeno, bodo ponudili nižja mesta. Kdor se ne bo hotel potruditi iz uzurpirane višine v pristojno mu nižavo — bo odpuščen iz službe.

NAJBOLJ VNETI IN GOREČI centralisti so pri nas v Sloveniji razni demokratski advokati a la dr. Koderman, dr. Lipold, slamoreznica dr. Keisman. Ti ljudje bi radi dobili v naš obmejni Maribor na sodnijo razne gg, sudce iz Makedonije in stare Srbije, ker bi bilo advokatsko delo s tem činovništvom bolj lahko. Drugič pa se tej advokatski gospodi ni treba bati premeščenja v pokrajine hajdukov in makedonskih roparjev. Edini strah centralistov-advokatov — orožne vaje. Dr. Lipold, hud centralist, pozvan na orožno vajo v južne kraje naše SHS kraljevine, se je brž informiral: kake korake mora podvzeti, da mu ne bo treba k vojakom kam v Srbijo. Demokratska jezična gospoda je centralistična za druge in za svoj žep!

BOSANSKE POŠTNE URADNIKE dobimo v Maribor in v Ljubljano. Poštno in brzojavno ministrstvo v Beogradu si je že obulo copate centralizma in izdeluje naredbo o premeščenju bosanskih poštarjev v Maribor in v Ljubljano. Rakrana v Sloveniji od njene osvoboditve do danes je bila ravno pošta z brzojavom in telefonom vred. Največ pritožb in kritik je letelo v netočnost poslovanja pošte, ki jo je dosedaj oskrbovalo slovensko poštno uradništvo. Sedaj bodopa naše slovenske poštarje zamenjali z Bosanci! Boga ti, sada bomo čakali na dostavo pisma, na brzojavno in telefonsko zvezo. Kaj neki poreče naše poštno uradništvo, ako bo moralo zamenjati Slovenijo z bratsko ujedinjeno Bosno in Srbijo? Seme demokratskega centralizma in korupcije je že začelo poganjati kaj čudne klice. Za poštarji bodo prišli na vrsto davkarji, potem slavno sodnijsko in politično činovništvo, ki bo lahko preganjalo vneto za centralističnega boga Kukovca srbske hajduke in makedonske upornike.

TRBOVLJAH se vedno ni prišlo do pravega soglasja med družbo in rudarji. Kakor znano, se mudi v trboveljskih premogovnikih posebna ministerijalna komisija, katere naloga je: urediti razmerje med družbo in rudarji. S to ministerijalno komisijo pa ni zadovoljna niti družba niti delavstvo. Vsled tega nesoglasja s to komisijo se je priročila družba in delavstvo na deželno vladu v Ljubljani. Družba izjavlja, da bodo delavci v Trbovljah po novih odredbah ministerijalne komisije plačani veliko dražje, nego oni v državnih rudnikih: trboveljsko delavstvo pa se zopet pritožuje, da ga je prikrajšala ministerijalna komisija glede mezdnih prejemkov. Vodja deželne vlade dr. Pitamic je poslušal obe plati trboveljskega zvona, in končno izjavil, da je ministerijalna komisija nad deželno vladu in ako se hočeta tožariti radi komisije družba in delavstvo, morata svoje pritožbe nasloviti na kompetentno mesto — ministrstvo, kateremu je podrejena omenjena komisija.

RIBNICA-BREZNO ni ime kake pošte, marveč le nepotrebna označba šeste železniške postaje od Maribora na koroški progi z ozirom na najmanj 2 debeli uri oddaljeno Ribni-

co na Pohorju. Pošte so pa dve različni: Ribnica za se, Brezno za se. Prevdari torej dobro, kje je doma o-ni, ki mu pišeš. Poštna odprava ne more biti vsevedna. Za natančen naslov naj skrbi vsak sam, ki piše. Naslovj zlasti uradni recimo šolsko vodstvo, občinsko predstojništvo, občinski ali župnijski urad... „Ribnica-Brezno“ so nezadostni, pomanjkljivi, dvoumni, ker se ne more razbrati, spadajo li v Ribnico, v Brezno ali celo v Lehen, ki dobiva svojo pošto skoz Brezno. Uradov ali pošte Ribnica-Brezno ni. Izraz je le nemškutarsko skrpucalo za čisto pristni, slovenski kraj „Podveljka“ — ki bi jo bili bivši nemškutarji radi utajili s pokveko: Reifnig-Fresen.

V ZRECAH je umrl posestnik Brdnik Alojzij, brat g. provizorja v Jurklostru. Vrlemu narodnozavednemu in vzglednemu možu svetila večna luč!

KRSCANSKA Delavska zveza se je ustanovila v Celju 20 t. m.

KAKO nemčurji nemški znajo. Nemčur je prišel na nemškursko veselico in je rekel: „Ole sei ma kumen, blos die Olten sei ma zaus losen“.

KAKO NEMCURJI zmerjajo. Nemčur je zmerjal Slovence: Nemški kruh ješ (ga pošteno zasluži!), pa s Srbi držiš. (Res so moko pripeljali iz Celovca, pa je najbrž zrastle v Banatuk).

CUDNO: Najbolj zabavljajo v Jugoslaviji in povišujejo nemško govorico, v nemško deželo Avstrijo se pa ne marajo preseliti! Kdo jim brani? Zep pa želodec!

REFORMISTIČNO GIBANJE med hrvaško duhovščino je imelo doslej svoj sedež v Koprivnici, kjer je župnikoval tatek reormsov, znani Zagorac. Sedaj so pa sklenili hrvaški reformisti, da se prenese sedež reformističnega gibanja iz Koprivnice v Zagreb, kjer bo tudi izhajalo reformistično glasilo „Preporod“ vsakih 14 dana.

ČESKA NARODNA CERKEV. V časopisju je bilo že omenjeno, da se je vršil pred par tedni shod češke narodne cerkve. Izpadel je razmeroma klaverno, dokaz, da gibanje ne more pognati globokih korenin. To je povsem razumljivo. Kar je zavednih katoličanov, so ostali zvesti katoliški cerkvi, kdor pa nič ne veruje, ne gre tudi h katoliško narodni cerkvi. Zastopanih je bilo 109 cerkvenih občin z 205 delegati, ki so zastopali 194.000 vernikov. Sklenili so med drugim, da se pridružijo srbski pravoslavni cerkvi, v bogoslužje se vpelje češki jezik, liturgična oblačila naj bodo narejena po uzoru narodnih noš. V zvezi s sokolstvom so sklenili organizirati odpor proti Rimu itd. Zgodilo se lo s tem gibanjem, kakor se godi z vsakim razkolniškim pojavom: da gre v radikalizmu vedno dalje, ob enem pa tudi vedno bolj izgublja tla pod nogami.

NAZADOVANJE znanstva. Niti najkorisnejše akademije (znanstveni krožki) ne morejo več v javnosti priobčevati izdelkov svojih raziskav-kavanj. Pač pa porablja množica nešteto milijonov denarja v več ali manj škodljivo zabavo, uživanje, pijančevanje, luksuz in v proizvajajo nepotrebnih lažnjivih, hujškajočih listov, časnikov in spisov v veliko propast lastne domovine. Dolžnost že od prej pramožnih in sedaj obogatelih bi bila, podpirati znanstvene publikacije (objave) ali iste vsaj naročevati in plačati. Toda oboji imajo v tem oziru gluha ušesa vsled pomanjkanja idealnosti.

TOVARIŠI, invalidi inteligenti! Naše podružnice in poverjenišva širom Slovenije bodo imele v najkrajši dobi občne zборе in volilo se bo nove odbore. Pozivljamo Vas in prosimo, da pristopate v te nove odbore. Priglasite se! Naša društva zelo pogrešajo invalide-inteligente, ki bi našim manj izobraženim tovarišem bili dobri svetovalci. Veliko izmed tovarišev-inteligentov uživa stalno službo in dohodek. Prav veliko naših invalidov, vdov in sirot je še nepreskrbljenih. 45.000 nas trpežih je v celi Sloveniji. Treba je močne organizacije, da prouči naš zakon, ki ga imamo v najkrajšem času sprejeti. Naše podružnice in poverjenišva potrebujejo resnega in sodelujočega odbora. Vršili se bodo občni zbori, dolžnost je vsakega posameznega invalida-inteligenta, da se udeleži

istega in da posveti vse svoje moči ti naši organizaciji. Glede tega se naproša iste, ako so pripravljeni prevzeti to težko in nujno potrebno delo, naj nam blagovolijo to pismeno sporočiti na naslov: Splošna organizacija vojnih invalidov v Ljubljani, Gosposka ulica 3, in nam javijo, kje so člani in če še niso, je dolžnost, da se vpišejo pri najbližji podružnici, oziroma poverjeništvu.

d GOZDNI POZAR na Gomadi. Dne 23. t. m. zvečer je nastal požar na Gomadi, drugem vrhu Smarne gore. Požar je uničil velik del tamošnjih gozdov. Škoda je milijonska. Pretresljiv je bil pogled v večernem mraku na gorečo goro! Kako je nastal požar, še ni dognano.

d GIMNAZIJA za goriške Slovence. Italijanska vlada je sklenila, da ustanovi za Slovence na Primorskem slovensko gimnazijo ne morda v Gorici ali v Trstu, ampak v skriti Ajdovščini. Gimnazijo bodo baje otvorili v kratkem, ker so tozadevna predela že končana.

d BEOGRAJSKI KOMUNISTI pod ključem. Radi komunističnega rovarjenja proti državi je bilo zadnji čas v Beogradu pozaprtih veliko število komunistov, med temi dva rumunska državljana ter bivši ruski častnik Pavlovič. Zarota je bila organizirana in razdeljena v polke po 8000 mož, ki so bili oboroženi s samokresi. Pri zarotnikih so našli tudi ključ za tajne brezžične zveze med Rumunijo in Moskvo. Tudi so zaplenili pismo ruskih komunistov, naslovljeno na jugoslovanske komuniste, v katerem ruski komunisti pozivljejo jugoslovanske kuporu. Zarota je bila zelo nevarna.

d KOMUNISTI na Slovaškem. Nedavno so imeli komunisti na Slovaškem shod, na katerem je bilo zastopanih 242.000 delavcev po 142 zastopnikih. Na shodu so sklenili, da se pridružijo k tretji moskovski internacionali.

d RAZBOJNIŠTVO v Makedoniji in v južnih delih Srbije. Kljub vsem najstrožjim odredbam in postopanju napram hajduštvu in razbojništvu, ki cvete po Makedoniji in v južni Srbiji, je naša država brez prave moči. Ker niso mogli zatreti razbojništva nastalim potom, ga hočejo sedaj vsaj omiliti z dobroto. Naše notranje ministristvo je naročilo oblastim v južnih delih naše države, naj takoj pozovejo vse javnosti nevarne elemente k predaji tekom 1 meseca. Vsem, ki se bodo predali prostovoljno, bo odpuščena smrtna kazen, ostale kazni za njihova tolovajstva se bodo pa omilile. Ti tolovaji pa so proti vsi kazni za prestopke v dobi okupacije. Dvomimo, da bodo šli makedonski uporniki in srbski hajduki na te — prostovoljne limanice.

d MEJE med Jugoslavijo in Albanijo. Po poročilu iz Beograda se bo decembra aprila sestala posebna mednarodna komisija, ki bo uredila meje med Jugoslavijo, Albanijo in Italijo v južnem delu naše države.

d DONAVSKA PRISTANISKA CEHOV. Čehoslovaška delegacija, ki se

je mudila pred par dnevi v Londonu, je prosila za potreben kredit za razširjenje čeških pristanišč Bratislava, Komorn, Theben in Parkany, a brez uspeha, ker je razlika valute še prevelika.

d OROZNIKOV je bilo od prevrata sem v službi umorjenih v Nemški Avstriji doslej 74, dunajskih stražnikov pa 11. Za njihove vdove in osirotele otroke se zdaj tam nabira poseben dobrokelni sklad.

d LLOYD GEORGES za Avstrijo. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ javlja iz Londona, da se namerava Lloyd Georges zavzeti na pariški konferenci za takojšnjo saniranje Avstrije potom izdatnega kredita.

d NEMŠKI VELEIZDAJALCI. „Česko Slovo“ javlja, da zahteva pokrajinsko sodišče v Brnu izročitev nemških poslancev: Matzner, Penuci in Beran, ker so osumljeni veleizdaje.

d ITALIJANSKA VLADA že izdeluje načrt, po katerem bodo poitalijanjena vsa krajevna imena v Primorju in nemška v Trentinu. Italija seve izjavlja, da bodo to službena imena. Poznamo italijansko službenost. Tozadevni dekret izide že v nekaj dneh.

d ITALIJA bo žrtvovala za obnovo Primorja in Trentina 10 milijonov lir. Ta svota je presneta malenkost.

d PREPOVED nošenja krink. Iz Tridenta poročajo: Generalni civilni komisar v Tridentu je izdal prepoved nošenja mask v predpustni dobi. Prepoved grozi z občutno kaznijo.

d STRAHOVIT PORAZ GRKOV. Po vesteh iz Atene je doživela grška vojska v bližini Brusse strahovit poraz. Od štirih divizij (s 60.000 ljudmi) ki so nastopile v borbi proti Kemalistom, ni ostalo skoraj ničesar več. Od ene divizije je 6000 mož vjetih.

d ATENTAT na Mustafa Kemala. „Daily Telegraph“ javlja iz Aten, da je neki turški oficir navalil z revolverjem na Mustafa Kemala, ustrelil trikrat proti osebi paše, a ga ni zadela. Atentatorja so zaprli.

d TROCKIJEVA ZAPOVEDI. „Intransigent“ je prinesel zanimivo povelje Trockijevo, ki se glasi: Jaz, vrhovni poveljnik rdeče vojske, imenovan od vlade in potrjen od naroda, zahtevam slepo in brezpogojno poslušnost. Vse moje delovanje gre za enim ciljem: da rešim domovino jarma, ki ga nam pripravljata Anglija in Francija. Dovolj je besed! Kadar je delo nujno, je kritikovanje brezplodno. Posadki zabranjujem vsako politikovanje; vojak mora predvsem samo poslušati. To je vojno povelje, katerega ne sme nihče kritikovati. — Pa naj kdo reče, da v Rusiji niso svobodni!

Iz Maribora.

d LJUDSKA PREDAVANJA. Z neustavljivo silo gremo v novi čas. Na celi črti zmaga demokratizma in deja ljudskih pravic in svobode. Narodi se postavljajo na lastne noge, proste si hočejo izbirati pota in sredstva za bodočnost. Demokracija pa

predpostavlja umsko in нравno zrelost ljudstva. Neizobraženo in nedisciplinirano ljudstvo ni zrelo za ljudsko samoodločbo in svobodno ustavo. Svoboda takšnemu ljudstvu more biti samo v pogubo. V polni zavedi te resnice in dejstva priredi tudi letošnje leto KSZ v Mariboru predavanja za izobraženstvo in delavske sloje v Mariboru. Predavanja bodo obsegala vse stroke političnega, kulturnega in narodno-gospodarskega značaja. Predavali bodo kolikor mogoče samo strokovnjaki v posameznih vprašanjih. Sodelovali pri predavanjih bodo doktor Kovačič, prof. Zidanšek, dr. Leonard, združni revizor Barle, dr. Leskovar, dr. Juvan, prof. Vesenjak, dr. Anton Verstovšek, dr. Jerovšek, prof. Bogovič, dr. Capuder in drugi. Po vsakem predavanju se vrši diskusija, da se vsako vprašanje vsestransko razjasni. Predavanja se vršijo redno vsak petek ob 8. uri zvečer v dvorani Pomočniškega društva, v Lekarniški ulici št. 6, vhod z Glavnega trga pod obokom pri lekarni pri Orlu skozi ozko ulico. Pri vratih bo svetila luč. Predavanja bodo zelo zanimiva. Odkrila nam bodo celo globokost in širokost krščanskega svetovnega nazarja, v katerem je dovolj prostora za vsako koristno prizadevanje našega časa. V petek, dne 28. t. m. ob 8. uri zvečer predava prof. Zidanšek o pomenu sv. pisma za naš moderni čas. Vabimo vse stanove in sloje k obilni udeležbi.

d VOJASKOTAKSNI obvezanci letnikov 1886 do 1897 stanujoči v Mariboru se pozivljejo, da se radi vojaške takse tekom 8 dni, a najkasneje do 31. januarja 1921 javijo pri mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu št. 5, soba št. 3.

d V MESTNEM KOPALISCU se počenši s 27. januarja 1921 skrči radi pomanjkanja premoga obratovanje na 3 dni, t. j. četrtek, petek in sobota. Parna kopel za ženske bo odprta ob petkih popoldan.

d A: KDO je v Mariboru najvišje nastavljen odkar je mesto pridobil g. Maister za Jugoslavijsko? — B: Cuvaj na stolpu stolne cerkve.

Narodno gospodarstvo.

d KAKO VRSI Jugoslavija agrarno reformo? Koliko se pri nas govori in piše o izvedbi agrarne reforme, o zaplembi posestev itd. Danes lahko že konstatiramo, da je vse pisarjenje o reformi ali zasegi veleposestva le fatamorgana. V Belju v Baranji je posedal bivši cesar Karel posestvo, ki gotovo ni bila kaka bajtarija. Še le sedaj se je ojunalo naše ministristvo, da je podpisalo ukaz o nacionalizaciji in zasegi Karlove posesti. Bogzna, če ne bo ostalo tudi samo pri ministrskem ukazu brez izvedbe, a ako se ne bo Karel nadalje užival sad in dobiček svoje posesti v Baranji. Čas in ljudska korist naši vladi nista zato, ampak — nič.

d Dr. KUKOVEC poroča, da pripravlja naredbo, po kateri se bodo dajala brezobrestna posojila iz drža-

vnih sredstev obrtnim siroviniskim in produktivnim zadrugam. Ta brezobrestna posojila bodo zopet taka liberalna jerihonska tromba, kot regulirane profesorske plače in zvišane pokojninske pristojbine za invalide, vdove in sirote. Minister dr. Kukovec je res „velik“ in poln obljub za druge, a dejanja pa pozna samo njegov žep. Sirovinske in produktivne zadruge lahko čakajo na Kukovčevo brezobrestno posojilo, ravno tako, kot profesorji in invalidi, ki danes proklinjajo bivšega ministra za socijalno politiko — gosp. dr. Kukovca.

d PLAČUJTE DAVKE pravočasno! Davkoplačevalce vseh vrst nujno opozarjamo, da v lastnem interesu vplačujejo davke pravočasno. Po razglasu delegacije ministristva financ z dne 9. maja 1920 se pobirajo kot eksekucijske pristojbine za zaostale davščine v Sloveniji in Dalmaciji sledeče pristojbine: Zelo opomin od vsake polne krone 4 vinarje, za rubežen 4 vinarje od vsake polne krone, za prodajo dva vinarja od vsake polne krone. Opominjevalne in rubežne pristojbine zadenejo torej vsako zakasnitev v občutnem znesku. V primeru zakasnelega plačila zadene stranko trdo novo breme.

d ZVIŠANJE poštne pristojbin. Iz Beograda se poroča, da stopi s 1. februarjem t. l. v veljavo nov poštni tarif za pisemski promet z Avstrijo, Madžarsko in Bolgarijo. Pristojbina za navadna pisma bo znašala 2 K.

d ODSKODNINA NEMCIJE. Komisija, ki bi naj prevzela živino, katero nam mora dati Nemčija kot odškodnino, je že odpotovala v Nemčijo. Komisiji načeluje major Rekalich, kateremu sta pridružena dva višja uradnika poljedelskega ministristva. Pri tej priliki pripomnimo, da naj komisija postopa zelo previdno, da se ne zgodi tudi nam tako, kakor Francozom, ki so prevzeli bolno živino in na ta način zanesli kugo v svojo državo. Ako bi se zanesla v našo državo še živinska kuga, bi bil naš kmet grozno prizadet.

d POZOR pred 20 (80 kronskimi) dinarskimi bankovci! Vsi poštne uradi so dobili od poštnega ravnateljstva ukaz, da morajo začasno prekiniti sprejem bankovcev po 20 dinarjev (80 kron) dokler ne dobe natančnih popisov falzifikatov.

d VREDNOST DENARJA. Ena nemška marka je vredna naših 2 K in 20–24 v; ena avstrijska krona 22 v; ena italijanska lira 5 naših kron in 10 v.

Novelje.

DR. KOROSEC je konferiral s Pašičem, mu označil stališče Jugoslovanskega kluba napram poslovniku in mu povedal tudi pogoje kluba za morebitni vstop v vlado. Stališče Jugoslov. kluba napram vladi bo jasno, ko bo zbornica končala razprave o poslovniku.

ODPOSLANEC RADICA, dr. Barsariček, ki je konferiral s politiki v

naravnost in v obraz slišati, da sem lepa, in to od čisto drugačnega bitja, kakor pa je župnik, — to je v resnici sladko.

„Lepa —? Draga sestrična, vi ste dražestni! Nikdar še nisem videl lepših oči in lepših usten!“

„Kaka sreča! In kako prijetni ljudje so moški, naj reče moja teta, kar hoče!“

„Vaša teta nima rada moških? Seve, je že pač mimo kokečnosti.“

„Kokečnost —? O tem mi nihče ni nič povedal. — Ali mislite, da je kokečnost potrebna?“

„Prav nič ne dvomim. V mojih očeh je to izredna lastnost.“

„In vi me tega niste učili, gospod župnik! Sem vzkliknila.“

Nesrečni gospod župnik je med tem pogovorom skušal muke predpekla. Brisal si je vroče čelo in s težavo požiral svojo kavo, ki se mu je zdela strašno grenka.

„Gospod de Conprat vas ima za norca!“ mi je dejal.

„Ali je res, bratranec?“

Dalje prihodnjič.

Moj stric in moj župnik.

Iz francoščine prevedel Paulus.

(Dalje.)

„Da, da“, sem jo živahno ustavil, le koj jo prinesite!“

Objela bi jo bila v zahvalo za to dobro misel, toda teta ni bila mojega mnenja. Izginila je ter se šla prepirati s Suzano. Nismo je videli prej ko v salonu.

„Izvrstno kuharico imate, sestrična“, mi je rekel gospod de Conprat, ko smo pili kavo.

„Da, pa tako godrnjalo je —!“

„To je malenkost!“

„In kaj mislite o moji teti?“ sem vprašala z zaupnim glasom.

„Ampak — prav veličastvena je,“ je odgovoril nekoliko v zadregi.

„Ah! Veličanstvena —! Hočeta reči, zoprna —!“

„Regina —!“ je rahlo sväril župnik.

„Eh —! Torej govorimo o čem drugem, gospod župnik! Pa jaz bi si želela srečni znači svojega bratranca, da bi našla tudi na svoji teti kaj dobrega.“

„Imeti moramo nekoliko praktične filozofije, dražestna sestrična! Stvar-

na podlaga je vsaki sreči in edina filozofija, ki se mi zdi zmiselna.“

„Kaka nesreča, da niste moja teta! Kako bi se midva rada imela!“

„Za to vam jamčim!“ se je zasmel. „In ne bilo bi nama treba filozofije, da to doseževa! Toda ako vam je prav, bi rajši ne menjal spola in bil rajši vaš stric.“

„Ne želim si nič boljšega! Jaz nisem kakor Franc I. in nič mi ni bolj zoprno kakor ženske“ sem dejala.

„Zares?“ se je smejal iz vsega srca. „Vi torej veste, kak okus je imel Franc I.“

Župnik mi je obupno namigoval. Gospod de Conprat pa mu je na to namigovanje pomežiknil, češ: „Bodite mirni! Razumem vas!“

To namigovanje mi je razdražilo živce in po vsaki ceni sem skušala najti njegov skriti pomen.

„Ker govorimo o stricih“, sem rekla, „povejte mi, ali poznate dobro mojega strica, gospoda de Pavol?“

„Dobro! Moje posestvo je le eno miljo oddaljeno od njegovega.“

„In kaka je njegova hčerka?“

„Ko je bila še otrok, sem mnogo igral z njo, pa zadnja štiri leta sem

jo čisto izgubil iz oči. Pravijo, da je zelo lepa.“

„Kako rada bi bila pri gospodu de Pavol!“ sem vzdihnila. „Mnogo bi se videla.“

„Kdo ve, sestrična? Morebiti bi vam ne ugajal več, če bi me bolje poznali. Veste, jaz sem sicer priden fant; le eno strast imam, puran mi diši in lepe ženske imam rad. Drugih slabosti nimam.“

„Ljubiti lepe ženske, to vendar ne more biti nič hudega“, sem dejala. Meni se gabilo grdi ljudje, na primer moja teta. Ampak, da stavite lepe ženske v eno vrsto s purani ni preveč laiskavo za nas, dragi bratranec!“

„Je res! Priznam, da so bile moje besede nesrečno izbrane.“

„Odpuščam vam!“ sem rekla živahno. — Torej vi sodite, da sem lepa?“

Ze več ko dve uri sem si venomer ponavljala, naj ne izgubim lepe prilike, ki se mi je nudila, da slišim merodajno in odkrito sodbo o stvari, ki je bila življenske važnosti za mene. Odpočitka večerje sem nepotrpežljivo čakala na trenutek, da stavim svoje vprašanje. Ne da bi le kolikaj dvomila o odgovoru —. Ampak slišati,

Beogradu, se je vrnil v Zagreb, na kar se je vršila 25. konferenca radi-
čevcev. Pri tej priliki se je sklenilo,
da stranka ne gre v Beograd.

NOVIM FINANČNIM ministrom
je imenovan prof. Komanud, ki pre-
vzame takoj posle tega portfelja.

ITALIJA za priklopitev Avstrije
k Nemčiji. „Tempo“, Giolittijev organ,
se bavi z avstrijskim vprašanjem in
je mnenja, da je rešitev Avstrije mo-
goča le v prikloplitvi k Nemčiji. List
povdarja italijanske interese, ki ne bi
mogli dovoliti Franciji in Angliji, da
se polasti avstrijskih železnic, bank,
industrije itd.

FASISTOVSKI IZGREDI v Ita-
liji. V Italiji vprizarjajo fašisti poboje
proti socialistično mislečim delavst-
vu. Posebno ljuti spopadi so se vršili
v Modeni, Ferrari in Bolonji.

Železnica Konjice—Zreče.

Svoječasno je „Straža“ že razgla-
sila otvoritev železnice kot podaljšek
proge Poljčane—Konjice. Evo še dve-
tri besedice v zgodovinskem oziru.

Leta 1891 je nova železna cesta
med Slovenjgradec, oziroma železni-
co s Koroškega prometno zvezala s
Celjem. Tistokrat so zanimali in stro-
kovnjaki med ostalim delali načrte tu-
di za progo Poljčane—Slovenjgradec.
V Mariboru izhajajoči v nemščini pi-
sani slovenski list „Südsteirische Post“
je izpod peresa nedavno v Švici umr-
lega inž. Mihaela Vošnjaka priobčil
vrsto tozadevnih člankov. Občine, in
med njimi Zreče, so na merodajne na-
slove odposlale prošnjo, naj bi se od
Poljčan proga potegnila vsaj do Vita-
nja, ako se za zdaj še v pogledu na
razmere ne more v Doliču priklopiti
tračnicam slovenjgraškim. Besedilo
petičice je obelodanil omenjeni časnik
začetkom leta 1892. Toda zmagala je
misel za samo Poljčane—Konjice. In
to progo so otvorili dne 12. decembra
1892.

Dne 14. julija 1877 se je pri pre-
mogovniku v Zrečah v rovu Radana-
ves pripetila nesreča. Pod ruševino so
se zadušili trije uradniki in en rudar.
Prve so prepeljali na Francosko, po-
slednji pa počiva na domačem poko-
pališču. Z delom se je prenehalo. Le-
ta 1900 pa je družba južna železnica
postala lastnik rudniku. Delavci so
začeli odpirati zasipane jame. Stevilo
rudarjev se je postopoma množilo
do blizu 200 oseb. Kar je njihov trud
spravljalo rude na svetlo, to so odva-
žali vozniki v Konjice na kolodvor po
cesti. A da se prevažanje blaga staj-

ša, vsled tega je družba položila tra-
čnice od omenjenega kolodvora pa do
rudnika, popolnoma tako, kakor jih je
imela in še ima proga Poljčane—Kon-
jice, t. j. 0.76 m narazen, v dolgoti
za 4 km. Po tej črti je odpravljala rud-
nik z lastnimi vagoni premog v Polj-
čane. Delo so pred vojno obvs-
tali, progo pa, da je ne bodo razdira-
li, ponudili deželnemu odboru v Grad-
cu, naj bi jo kupil ter poskrbel za po-
daljšanje v prospeh splošnosti.

Podvzeli so se potrebni koraki. —
Dne 18. marca 1917 so bili povabljeni
davkoplačevalci na tozadevni pogovor
z dostavkom: kdor ne prideš, želiš že-
leznico. Od čez 200 davkoplačevalcev
je prišlo 40 občanov. Dne 29. aprila
1917 se je vršila obravnava z lastniki
zemljišča, koder bi se imel potegniti
tr. Dne 13. septembra 1917 je dovo-
hlo železniško ministrstvo na Dunaju
gradnjo železnice.

S podaljševanjem bivše rudniške
proge se je začelo dne 15. novembra
1917. Delali so vjetniki Rusi. Ko so
pa državniki sklenili Brest-Litovski
mir, so Rusi polagoma odhajali. Za
njimi je prišlo nekoliko Rumuncev, a
potem še okoli 100 Italijanov. Mostov
ima proga samo jeden in sicer čez
Dravinjo, ki je 12 m dolg. Oko opazi
močne lesene trame. Mostnice in vso
predmetno lesovino je daroval knez
Windischgrätz. Dne 15. oktobra 1918
je peč, tako naše ljudstvo značilno i-
menuje lokomotivo, prvokrat pripelja-
la z osebnim vozom neko komisijo, ki
je izstopila na postajališču pri cerkvi.
Do tega torišča so namreč tračnice že
ležale pritrjene. Cez nekoliko dni po-
tem je delo zaspalo. Na frontah so vo-
jaki odložili orožje, delavci vjetniki pa
orodje, zapustili so lopate in motike v
začetku novembra, vrnili so se v svo-
jo domovino.

Delo je počivalo dve leti. Toozir-
no varstvo je prevzel g. Grile, obra-
tovodja v Poljčanah. Dne 14. januar-
ja 1920 so domači delavci začeli dalje
pritrjevati tračnice. Majnika je bilo
pozidano kolodvorsko poslopje. Celo-
kupno stavbeno skrb je imel gospod
Goligrane Franc, Konjičan. A poleg
njega je deloval g. revident Rottmann
in zadnji čas g. Bitenc. Dne 15. nov.
je službo nastopil prvi postajenačel-
nik, g. Josip Brglez.

Kolodvor se nahaja za 88.9 m vi-
še od onega v Konjicah. Odondod me-
ri proga do prvega postajališča Ga-
brovle 2.1 km, do drugega Radana-
ves 3.9 km, do cerkve 5.4 km, in 6.1
km do postaje Zreče. Cerkev v Konji-
cah stoji 332 m nad morjem, ona v

Zrečah pa 397 m. tudi kolodvor.

Ravno čez leto dni jugoslovanske-
ga dela, t. j. v soboto, dne 15. janu-
arja letos smo ob zvokih godbe in to-
pičev pričakali iz Konjice došli, novi,
prometu izročeni, r veni opleteni vlak
s številnimi izletniki. Izmed osebno-
sti, ki so izstopile, omenjamo gospode:
zastopnik industrije in trgovine dr.
Marn, centralni nadzornik Pregelj,
vladni komisar za okraj dr. Rudolj,
višji nadzornik Sajovic, centralni nad-
zornik Segar za južno železnico, nad-
revident Skof, vladni komisar dr. Fr.
Treo, vladni tajnik in okrajni glavar
Trstenjak. Družbo je pozdravil župan
Winter, g. Karba je obrazložil pomen
trenotka, g. Kekič, solastnik premo-
govnika Osredek-Zreče, je izrekel za-
hvalo vsem, ki so se trudili v zadevi
železnice Konjice—Zreče.

Kako izgleda ruski komunizem?

Ruski komunizem je od zlega, ker
samo uničuje, a ustvariti ni mogel še
ničesar, trajno se ne bo mogel obdr-
žati, kajti s samim uničevanjem se ni
mogoče položiti temeljev zgradbi, bolj-
ševiki niso samo vrtoglavi fantasti, ki
hočejo urediti vse samo po sanjah la-
stne domišljije, ne da bi se ozirali na
resnične razmere, ampak so v znat-
nem delu — zlasti velja to za židovs-
ke voditelje — tudi zavedni zločinci,
ki hočejo izrabljati splošno nesrečo v
lasten dobiček. Rusija, nad katero so
zavladali, predstavlja sedaj grozno
sliko.

Nalezljive bolezni se grozno širijo
in trebijo narod, zdravnikov ni, so po-
klani ali razkropljeni, ostali zadostu-
jejo komaj za židovske „ljudske komi-
sarje.“ Ljenu si lahko seveda za la-
sino potrebo naroči iz tujine kar po
več najboljših zdravnikov in si jih s
posebnim vlakom pripelje, čeprav u-
mira ljudstvo na sto in stotisoče brez
zdravniške pomoči.

Lakota je po vseh opisih po mes-
tih, a tudi po deželi ogromna. Velika
mesta naravnost umirajo lakote. Za
časa carata so sedanji boljševiki sil-
no kričali čez slabi vladni sistem, ra-
di katerega vlada v Rusiji ne prestopa

„car golod“, čeprav je dežela tako bo-
gata na poljskih pridelkih. Sedaj je la-
„car golod“ brez primere strašnejši in
ni nobenega upanja, da postane bolj-
še, dokler vladajo boljševiki, ker je
posledica boljševiškega sistema.

Kurjave po mestih sploh ni in se
smejo greti samo židovski voditelji ko-
munizma.

Prometna sredstva so popolnoma
uničena. Železnice so samo še za ko-
misarje in kvečjemu še za rdeče ban-
de, čezvračke in razne boljševiške
razbojniške bande. Vojna je pokvarila
prometna sredstva po celem svetu, a
drugo se boljše in popravlja, a na
Ruskem pa samo uničuje.

V zameno za vse to in razno dru-
go gorje pa boljševizem ni dal nara-
du niti politične in socialne svobode,
ampak najhujšo sužnjost.

Politična svoboda je sploh docela
ukinjena. Neodvisnih časnikov ni, iz-
hajati smejo samo boljševiški uradni
listi. Ni svobode zborovanja in zdru-
ževanja, nobene svobode besede in kri-
like. Neodvisnost sodnij je odprav-
ljena, osebna svoboda pogazena. Ru-
sko ljudstvo nima pravice neodvisno
voliti svojih poslancev, proč je z vse-
mi ljudskimi zastopi, vlada samo na
rože in puške oprta moč komisarjev.
Tudi volitve v sovjete niso neodvisne,
ampak naravnost izsiljene, ali so pa
sovjetniki kar določeni od ljudskih ko-
misarjev.

Tudi socialne svobode ni nobene.
Delavci ne smejo ustanavljati stroko-
vnih društev, nimajo pravice do štraj-
ka, nimajo niti pravice do svobodne
selitve. Delati morajo, kolikor se jim
ukaže, kjer se jim ukaže, plačo dobi-
vajo, kakor hočejo gospodarji. Delav-
ci delajo po 12 ur na dan v najtežjih
razmerah, v popolnem suženjstvu.

To ni absolutizem, kakor je vla-
dal pod prejšnjimi carji ali v Avstriji
za časa Metternicha, to ni tlačanstvo,
kakor je vladalo po Evropi v davnih
časih, to je najhujše suženjstvo, ka-
kor je vladalo za paganskih časov ali
v Rusiji pod groznim Cingishanom.

Iz tega stanja ni nobenega druge-
ga izhoda, kakor: ali pade boljševi-
zem ali pa bo uničeno vse.

MALA NAZNANILA

Lokal pripraven za trgovino
z mešanim blagom, v
mestu ali na deželi na Spod.
Stajerskem se išče v najem.
Ponudbe na anončni zavod
„Vedež“, Maribor, Slovenska
ulica 6. 2—2 52

Magacin se išče v Mariboru
da se zamorejo
vanj postaviti vozovi. Ponudbe
na upravo lista. 1—3 57

PRODA SE:

Belec (Federweiss). Kdor se
za istega zanima, naj
se oglasi v upravnistvu.

Gostilničarji pozor!

Vsled pravočasnega nakupa po-
nudimo najboljša Bizeljiska,
Sromeljiska, Pišečka rudeča in
bela vina, letnika 1920 in sicer
rudeča in bela po 14 do 16 K
in bela po 16 do 18 K iz kleti
v Brežicah. „Globus“ trg. družba
z o. z. v Brežicah. 2—4 48

Čevljarji pozor!

Dva ši-
valna
stroja ter drugo orodje in po-
trebščine za čevljarsko obrt se
proda. Koroška cesta 9, Ma-
ribor. 2—2 49

Lepa kobilica štiri leta sta-
ra in zreb-
eno leto star, oba brez vsake
napake, se takoj prodata radi
pomanjkanja krme. Naslov v
upravnistvu. 2—2 54

SLUŽBE:

Delavci. Išče se družina z
dvema moškimi
močmi, vajeni lesnega dela,
proti dobremu plačilu. Kurivo
in stanovanje prosto. Vpraša se
Loška cesta 15, Marib. 4—5 33

Viničar spreten, neoženjen,
se išče proti dobri
plači. Kosmanhuber, Varaždin-
Toplice. 2—2 55

Slovenci, širite „Stražo“.

1000

VINA

HEKTOLITROV

izvrstnega slavonskega in
baranjskega

proda takoj zelo po ceni

1000

VINA

DARUVARSKA ŠTEDIONICA :: DARUVAR
(Slavonija).

Franc Duchek
svečar
v Mariboru
Vetrinjska ulica 26
priporoča za

SVEČNICO

častiti duhovščini
svojo bogato zalogo
cerkvenih sveč in
drugih voščenin.
Solidna postrežba.

PLANINSKI PLES Pustno soboto, 5. februarja 1921 pri Götzu v Mariboru
Vojaška godba, šramelj - Vstopnina za nečlane 40 K, za člane 30 K
Začetek ob 8. uri zvečer z nastopom skupin - Obлека planinska, promenadna ali narodna noša - „Moderni“ plesi izvzeti

Zadružna banka Split podružnica Maribor
potrebuje

knjigovodjo-korespondenta in blagajnika
Prošnje z referencami naj se pošljejo na Zadružno banko, podružnica Maribor, Gosposka ulica 20
Reflektira se samo na versirane in prvorazredne moči
Ravnateljstvo Zadružne banke